

Міністерство освіти і науки України
Заклад вищої освіти
«Подільський державний університет»
Навчально-науковий інститут бізнесу і фінансів
Кафедра обліку, оподаткування та технологій електронного бізнесу
Університет Данубіус (Словацька Республіка)
Комратський державний університет (Республіка Молдова)
Університет Яна Амоса Коменського (Республіка Чехія)
Варшавський університет природничих наук (Польща)
Політехнічний університет Картахени (Іспанія)

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ІХ Міжнародної науково-практичної конференції
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ
БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ, КОНТРОЛЮ Й
ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН,
ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»
присвяченій 50-річчю кафедри обліку, оподаткування та технологій
електронного бізнесу

24 жовтня 2024 року
Кам'янець-Подільський - 2024

*Рекомендовано до опублікування вченою радою Закладу вищої освіти
«Подільський державний університет»
(протокол № 9 від 24 жовтня 2024 року)*

РЕЦЕНЗЕНТИ:

СВИНОУС Іван Вікторович, доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку і оподаткування Білоцерківського національного аграрного університету

РУДИК Володимир Касянович, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи, страхування та електронних платіжних систем Закладу вищої освіти «Подільський державний університет»

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Володимир ІВАНИШИН., доктор економічних наук, професор, член-кореспондент НААН, ректор Закладу вищої освіти «Подільський державний університет»

Svitlana LOBODA, доктор педагогічних наук, професор; Warsaw University of Life Sciences – SGGW

Дмитро ПАРМАКЛІ, д-р. екон. наук, професор Комратського державного університету (Республіка Молдова)

Оксана БЯЛКОВСЬКА, доктор економічних наук, професор, проректор з навчальної, науково інноваційної та міжнародної діяльності Закладу вищої освіти «Подільський державний університет»

Андрій ЗЕЛЕНСЬКИЙ, к.е.н., доцент, проректор з навчально-науково-виробничих питань розвитку і адміністративно-господарської діяльності Закладу вищої освіти «Подільський державний університет»

Лариса ЗАГНІТКО., канд. екон. наук., доцент, завідувач науково-дослідної частини ЗВО «ПДУ»

Микола МІСЮК, доктор економічних наук, професор, заслужений економіст України, директор навчально-наукового інституту бізнесу і фінансів ЗВО «ПДУ»

Юлія ГАЙБУРА, кандидат екон. наук, доцент, відповідальна з наукової та міжнародної діяльності навчально-наукового інституту бізнесу і фінансів ЗВО «ПДУ»

Інна ЦВІГУН, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку, оподаткування та технологій електронного бізнесу ЗВО «ПДУ»

А 38 Актуальні проблеми теорії і практики бухгалтерського обліку, аналізу, контролю й оподаткування в Україні: сучасний стан, тенденції та перспективи розвитку: зб. наук. праць ІХ Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченій 50-річчю кафедри обліку, оподаткування та технологій електронного бізнесу 24 жовтня 2024 року / за наук.ред. ректора, доктора економічних наук, професора В. Іванишин. Кам'янець-Подільський: ЗВО «ПДУ», 2024. 251с.

Збірник містить наукові доповіді ІХ Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми теорії і практики бухгалтерського обліку, аналізу, контролю й оподаткування в Україні: сучасний стан, тенденції та перспективи розвитку» присвяченій 50-річчю кафедри обліку, оподаткування та технологій електронного бізнесу (24 жовтня 2024 р.), з питань обліково-інформаційного забезпечення систем управління підприємствами, організації й удосконалення фінансового, управлінського та податкового обліку, подолання проблемних питань розвитку економічного аналізу, аудиту і контролю.

УДК 657: 330.4

*Відповідальність за зміст і достовірність публікацій несуть автори наукових доповідей.
Точки зору авторів публікацій можуть не співпадати з точкою зору редколегії збірника.*

© Заклад вищої освіти «Подільський державний університет», 2024

ЗМІСТ

ФІНАНСОВИЙ ІНЖИНІРИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ІННОВАЦІЙНОГО УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ

Зайка Олена Володимирівна

Здобувач PhD

спеціальності «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Заклад вищої освіти «Державний біотехнологічний університет», Україна

Науковий керівник: д.е.н, професор *Олександра МАНДИЧ*

Ключові слова: фінансовий інжиніринг, управління ризиками, фінансові інновації, фінансове управління.

З кожним роком економічні процеси стають більш складними, змінюючи умови для діяльності підприємств. Коливання валютних курсів, нестабільність міжнародних ринків, фінансові кризи - усе це змушує підприємства переглядати підходи до управління фінансами, використовуючи нові фінансові інструменти та технології, які можуть забезпечити стабілізацію та ефективність фінансових операцій.

Сучасною концепцією, яка охоплює розробку та впровадження інноваційних фінансових інструментів, що допомагають підприємствам управляти ризиками та оптимізувати фінансові процеси є фінансовий інжиніринг.

Важливий внесок у розвиток фінансового інжинірингу зробили Ф. Блейк, М. Шоулс, які в 1973 р. створили модель оцінки опціонів. Р. Мертон був одним із науковців, які розширили цю модель, зокрема для оцінки американських опціонів та опціонів з виплатами дивідендів. В подальшому Модель Блека-Шоулса стала однією з найвпливовіших у сучасній фінансовій інженерії, а М. Шоулс та Р. Мертон отримали Нобелівську премію з економіки у 1997 році за їхній внесок в ці дослідження. Їхня наукова праця з оцінки опціонів стала основою для подальшого розвитку фінансових інновацій та використання складних математичних моделей у фінансовому управлінні, а їхні наукові досягнення заклали фундамент для виникнення нового підходу до вирішення фінансових проблем, що пізніше отримав назву «фінансовий інжиніринг» [1].

Одним із найбільш поширених трактувань цього терміну є визначення, запропоноване Дж. Маршаллом та В. Бансалом [2]. Вони розглядають фінансовий інжиніринг як процес розробки та застосування фінансових технологій для досягнення поставлених фінансових цілей і створення додаткової вартості шляхом виявлення сприятливих фінансових можливостей. Цей підхід акцентує увагу на практичному застосуванні наукових знань для отримання конкретних фінансових результатів.

В 1988 році Дж. Фіннері, професор фінансів Фордхемського університету, запропонував одне з найповніших визначень фінансового інжинірингу, зазначивши, що він включає проектування, розробку та впровадження нових фінансових інструментів і процесів, а також творчий пошук нових рішень для існуючих проблем у фінансовій сфері. За його визначенням, фінансовий

інжиніринг - це міждисциплінарний процес, в якому беруть участь спеціалісти з різних галузей, включаючи юриспруденцію, бухгалтерський облік, макроекономіку, оподаткування, математичне моделювання та програмування [3].

На думку Т. Бедер та К. Маршал складовими фінансового інжинірингу є проектування, розробка та втілення інноваційних фінансових процесів та інструментів, а також пошук нових способів вирішення проблем у галузі фінансів на основі творчого підходу [4].

Фінансовий інжиніринг в Україні, як зазначають С.А. Середа, М.І. Виклюк, О.В. Іваночко [5], був вперше детально охарактеризований І.О. Бланком, який наголосив на його ролі у створенні нових фінансових інструментів або схем фінансових операцій. Його визначення підкреслює, що фінансова інженерія - це цілеспрямований процес інновацій у фінансовій сфері.

На думку ж самих вчених суть фінансового інжинірингу полягає в:

- використанні наявних фінансових інструментів, процесів і технологій для вирішення завдань у фінансовій сфері на нових ринках;
- створенні інноваційних фінансових продуктів шляхом синтезу та комбінації існуючих інструментів;
- розробці нових фінансових інструментів для вирішення нових завдань на вже відомих ринках.

Фінансовий інжиніринг включає: «управління вартістю бізнесу, проведення фундаментального та технічного аналізу, проектування інвестицій та розрахунок реальних опціонів, управління ризиками, а також розробку фінансових інновацій, стратегій та технологій для вирішення фінансових проблем» [5].

О.В. Абакуменко надав більш розширене узагальнення цього поняття, яке можна розглядати як комплексний підхід до створення фінансових продуктів, управління ризиками і ліквідністю, а також розробки нових схем управління фінансовими потоками. О.В. Абакуменко зазначає, що фінансова інженерія включає:

- створення нових фінансових продуктів та інновацій - це можуть бути нові види цінних паперів, фінансові інструменти та їхні комбінації;
- використання гібридних фінансових інструментів для управління ризиками, підвищення ліквідності і доходності;
- управління фінансовими потоками і ризиками, що включає оптимізацію фінансових процесів в умовах законодавчих та ринкових обмежень;
- забезпечення інвестиційних операцій та захист капіталу при великих угодах, зокрема злиттях та поглинаннях, торгівлі на валютних, акціонерних і похідних ринках (ф'ючерсах, опціонах);
- хеджування і управління активами для зменшення ризиків та максимізації вартості бізнесу [6].

Колектив науковців [7] характеризує «фінансовий інжиніринг як сукупність заходів щодо вирішення завдань підвищення ефективності фінансової та страхової діяльності, зниження її ризиків через рахунок конструювання нових продуктів і технологій, а також використання різних комбінацій уже існуючих фінансових інструментів з метою задоволення інтересів та потреб учасників

фінансових відносин».

Узагальнюючи думки науковців, можна зазначити, що фінансовий інжиніринг - це процес проектування, розробки та впровадження нових фінансових інструментів, продуктів і процесів з метою підвищення ефективності фінансових операцій та управління ризиками. Він базується на використанні інноваційних підходів, технічних методів та міждисциплінарних знань для ухвалення рішень, що сприяють максимізації прибутку і зниженню ризиків у фінансовій діяльності. Основна мета фінансового інжинірингу - пошук нових можливостей для вирішення проблем фінансів шляхом інноваційного підходу та використання сучасних технологій управління ризиками на фінансових ринках.

Отже, фінансовий інжиніринг є важливим елементом сучасного фінансового управління, який дозволяє підприємствам ефективно управляти фінансами в умовах економічної невизначеності. Завдяки впровадженню інноваційних фінансових інструментів та технологій, підприємства можуть мінімізувати ризики та підвищувати ефективність діяльності. Це сприяє покращенню фінансових результатів, дозволяючи забезпечити ефективне функціонування в різних економічних умовах. Крім того, фінансовий інжиніринг допомагає активно управляти ризиками та використовувати нові можливості для розвитку, що позитивно впливає на ефективність фінансових операцій.

Таким чином, фінансовий інжиніринг відкриває нові можливості для розвитку підприємств, дозволяючи підвищувати ефективність фінансових операцій і забезпечувати стабільність в умовах невизначеності.

Список використаних джерел

1. Огородник В.О., Котик А.Я. Теоретичні аспекти фінансового інжинірингу і актуальність у сучасних умовах. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/32612/1/Збірник%20тез%20аспірантів%2020-29-30.pdf>. (дата звернення: 20.10.2024 р.
2. Marshall J.F., Bansal V.K. Financial Engineering. A complete guide to financial innovation. New York Institute of Finance, 1998. 784 p.
3. Фінансовий інжиніринг : навчальний посібник / В. О. Величкін, М. В. Тимошенко. – Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2019. – 124 с.
4. Beder T., Marshall C.M. Financial Engineering: The Evolution of a Profession. New York: John Wiley & Sons, 2011. 616 p.
5. Серета С.А., Вихлюк М.І., Іваночко О.В. Необхідність використання фінансового інжинірингу на підприємстві. *Підприємництво і торгівля*. 2019. № 24. С. 132-136. <https://doi.org/10.36477/2522-1256-2019-24-20>.
6. Абакуменко О. В. Сутність та механізм фінансового інжинірингу. *Актуальні проблеми економіки*. 2007. № 1 (67). С. 125-129.
7. Інноватика на фінансових ринках: монографія / за наук. ред. д.е.н., проф. С. В. Онишко. Ірпінь: УДФСУ, 2018. 466 с.